

XVI Congreso de Geógrafos Españoles Málaga, del 9 al 12 de diciembre de 1999

Francesc Romagosa Casals

Albert Pèlach Mañosa

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

fromagosa@seneca.uab.es

Albert.Pelachs@uab.es

Data de recepció: febrer 2000

Data d'acceptació: febrer 2000

Resum

Del 9 al 12 de desembre de 1999 va tenir lloc a Màlaga el XVI Congrés de Geògrafs Espanyols, convocat per l'Associació de Geògrafs Espanyols. El congrés va tenir com a lema principal «El territori i la seva imatge» i es va estructurar en quatre ponències: la dinàmica natural del paisatge; els espais del turisme; els llocs i els processos de globalització, i la ciutat de finals de segle: realitat i projecte.

Paraules clau: paisatge, turisme, globalització, ciutat.

Resumen. XVI Congreso de Geógrafos Españoles. *Málaga, 9 al 12 de diciembre de 1999*

Del 9 al 12 de diciembre de 1999 tuvo lugar en Málaga el XVI Congreso de Geógrafos Españoles, convocado por la Asociación de Geógrafos Españoles. El congreso tuvo como lema principal «El territorio y su imagen» y fue estructurado en cuatro ponencias: la dinámica natural del paisaje; los espacios del turismo; los lugares y los procesos de globalización, y la ciudad de finales de siglo: realidad y proyecto.

Palabras clave: paisaje, turismo, globalización, ciudad.

Résumé. XVIème Congrès des Géographes Espagnols. *Málaga, 9-12 décembre 1999*

Du 9 au 12 décembre 1999 a eu lieu à Málaga le XVIème Congrès des Géographes Espagnols, convoqué par l'Association de Géographes Espagnols. Le congrès s'organise sur le thème général «Le territoire et son image» et autour de quatre sessions de travail: la dynamique naturelle du paysage; les espaces du tourisme; les lieux et les processus de globalisation, et la ville de fin de siècle: réalité et projet.

Mots clé: paysage, tourisme, globalisation, ville.

Abstract. XVI Conference of Spanish Geographers. *Málaga, December 9th to 12th 1999*

The XVI Congress of Spanish Geographers, organized by the Association of Spanish Geographers, took place in Málaga from 9th to 12th December 1999. The main theme of the Congress was «The territory and its image» and it was divided in four subtopics: the nat-

ural dynamics of landscape; tourism environments; places and globalization processes, and the city at the end of the century: reality and projection.

Key words: landscape, tourism, globalization, city.

Del 9 al 12 de desembre de 1999 va tenir lloc a Màlaga el XVI Congrés de Geògrafs Espanyols, convocat per l'AGE (Associació de Geògrafs Espanyols), amb la col·laboració del Departament de Geografia de la Universitat de Màlaga. El present congrés va tenir com a lema «El territori i la seva imatge» i, per tant, el paisatge en tant que concepte geogràfic va esdevenir l'eix central de les ponències i dels debats, des de les diferents perspectives geogràfiques.

El congrés va estar dividit en quatre grans blocs temàtics, cadascun dels quals es va desenvolupar mitjançant una ponència inicial seguida d'una relació i un debat de les comunicacions presentades. La primera ponència, titulada «La dinàmica natural del paisatge», la pronuncià Eduardo Martínez de Pisón (Universitat Autònoma de Madrid), que incidí en el concepte «paisatge», la seva definició i el tractament històric rebut per les diferents escoles europees, així com el repte de futur dels estudis de paisatge que passa per fer una anàlisi de les dinàmiques globals des d'un punt de vista natural. L'exposició d'aquesta primera ponència la realitzà Julio Muñoz (Universitat Complutense de Madrid), que sintetitzà trenta-tres comunicacions que aprofundien sobre els processos geomorfològics, climàtics i biòtics que provoquen canvis en la fisonomia del paisatge. Es destacà el caràcter dinàmic i evolutiu del paisatge i es va remarcar la importància de l'estudi del passat com una forma recurrent dels geògrafs i de les geògrafes per explicar el paisatge actual i entendre les tendències que conduiran inexorablement a un nou procés de canvi.

La segona ponència va versar sobre «Els espais del turisme» i el seu ponent va ser Eusebio García Manrique (Universitat de Màlaga), qui va repassar l'evolució del turisme a Espanya i el paper del litoral en el seu procés de creixement. Salvador Anton (Universitat Rovira i Virgili) es va encarregar de fer l'exposició de les trenta-sis comunicacions presentades. Amb aquesta ponència es va fer palesa la importància creixent de les activitats turístiques i recreatives que, a causa de la seva gran diversificació i l'ampliació de la demanda, estan engrandint els espais afectats per aquestes activitats. Es va dedicar especial atenció als nous espais turístics, sobretot el medi rural en sentit ampli, com espai amb un indubtable ús turístic potencial. Algunes línies d'atenció preferent poden ser: els paisatges sorgits en els espais turístics tradicionals, les reestructuracions urbanes lligades a l'activitat turística o la valoració del paisatge com a recurs turístic en relació, entre d'altres aspectes, amb el desenvolupament del món rural.

La tercera ponència va reflexionar sobre «Els llocs i els processos de globalització» i José María Lozano (Universitat de Granada) en va ser el ponent, el qual va destacar l'actual expansió dels mercats i el paper de les noves tecnolo-

gies que permeten desplaçar-nos sense moure'ns. Malgrat tot, segons Lozano, la mundialització és més un factor de divisió que no pas d'unió. Julia Salom (Universitat de València) va ser la relatora de la ponència, amb les seves vint comunicacions que van indagar sobre com es plasmen en llocs concrets els efectes dels processos de globalització, les transformacions que d'això se'n deriven i les estratègies adoptades en la planificació i ordenació, per optimitzar les condicions d'inserció en l'anomenada «economia global».

La darrera ponència del congrés es va centrar en «La ciutat de finals de segle: realitat i projecte». Luís V. García Merino (Universitat de Cantàbria) en va ser el ponent i va discernir sobre les tendències actuals en la geografia urbana. L'exposició d'aquesta quarta ponència la va realitzar Víctor V. Fernández Salinas (Universitat de Sevilla), que sintetitzà les quinze comunicacions presentades. Malgrat la incidència del procés d'urbanització accelerat a Espanya al llarg de les darreres dècades i de les noves formes d'ocupació del sòl que comporta aquest procés, a les ciutats mitjanes es detecten manifestacions de signe contrari, mentre que al litoral i a les grans ciutats es consoliden tendències a l'aglomeració i a la conurbació.

A banda de les presentacions i dels debats de les ponències, al llarg dels tres primers dies van tenir lloc una sèrie d'actes complementaris al congrés, com ara la conferència inaugural, pronunciada per l'escriptor Julio Llamazares, sota el títol «El espejo del tiempo. Una meditación sobre el paisaje». El paisatge, ens diria Llamazares, és un mirall que canvia en funció de l'individu que l'analitza, condicionat pel temps que li ha tocat viure, i de la societat que s'hi enmiralla.

Durant el congrés va tenir lloc l'assemblea de l'AGE, així com diverses visites al centre històric i cultural de la ciutat de Màlaga. Hi va haver també tres taules rodones de debat. La primera va entrar en l'eterna discussió de «La formació del geògraf i la seva inserció professional», on van aflorar les potencialitats i perspectives de futur per a la geografia, però també les seves mancances, com la falta d'objectius clars i de coordinació general de la disciplina geogràfica, o la disfunció entre món acadèmic i món professional. La segona taula rodona va aplegar persones, com ara fotògrafs, pintors o arquitectes, que sense ser geògrafs poden aportar «Altres formes de veure el paisatge». Va destacar en aquest sentit la presència del ninotaire del diari *El País*, Máximo Sanjuán, que va demostrar com amb els seus dibuixos i mapes pot explicar les seves idees sobre territoris i paisatges sense necessitat d'utilitzar paraules. La darrera taula rodona va debatre sobre «Les aportacions didàctiques per a l'observació i interpretació del paisatge».

La conferència de clausura va anar a càrrec de Jorge Gaspar (Universitat de Lisboa). De forma magistral, el professor Gaspar va sintetitzar els camins pels quals s'està dirigint la ciència geogràfica al tombant de mil·lenni. Finalment, el quart dia de congrés va estar dedicat a realitzar quatre excursions paral·leles pels entorns de Màlaga, excursions que alternaven els aspectes físics amb els humans: 1) Axarquía, 2) Costa del Sol occidental, 3) Serranía de Ronda i vall del Genal, 4) Torcal de Antequera i vall del Guadalhorce.